

Jerzy Grzybowski, *Nieporadnik małżeński*, Częstochowa: Wydawnictwo POMOC Misjonarzy Krwi Chrystusa 2009, ss. 320.

Wiele małżeństw doświadcza trudności, z którymi boryka się każdego dnia, upada i podnosi się, próbuje wciąż na nowo, wierząc, ufając, że ich relacja zmieni się na lepsze. Książka Jerzego Grzybowskiego jest adresowana do takich właśnie małżeństw, jak określa je autor – „nieporadnych”. I dodaje, że jest to jedna z przyczyn nadania książce tytułu *Nieporadnik*, drugą zaś przyczyną jest pragnienie autora, by zaznaczyć, że jego intencją nie było pisanie poradnika dającego gotowe recepty czy rozwiązania. Natomiast poprzez tę publikację chce pokazać kierunki poszukiwań, w jakich małżonkowie mogą podążać, pragnąc pogłębić swoją relację.

Autor *Nieporadnika* jest współzałożycielem, wraz z żoną Ireną, katolickiego stowarzyszenia Spotkań Małżeńskich. Charyzmatem Spotkań jest dar dialogu małżonków ze sobą i z Bogiem, stąd u podstaw książki leżą zasady i założenia dialogu funkcjonujące w stowarzyszeniu.

Książka składa się z czterech części. Dwie pierwsze („Kalejdoskop trudności i nieporozumień” oraz „Uraduj się swoim małżeństwem!”) powstały, jak zaznacza Grzybowski, głównie w wyniku korespondencji z osobami, które zwracały się do niego o pomoc. Autor przytacza listy i własne odpowiedzi na zawarte w nich pytania. Trzecia i czwarta część zawiera „nieco wiedzy”, która w zamyśle autora ma pomóc w rozwijaniu dialogu małżeńskiego. Na końcu książki znajdują się „Drogowskazy dla nieporadnych” oraz spis telefonów do ośrodków Spotkań w całej Polsce.

Pierwsza część książki, „Kalejdoskop trudności i nieporozumień”, zawiera rozdziały dotyczące najczęstszych perturbacji w małżeństwie: „Co robić, aby życie nie było koszmarem”, „Domy, z których wyszliśmy”, „Odcinanie pępowiny”, „Co miało łączyć – zaczyna dzielić”, „Zdrada” oraz „Sama psychologia nie wystarczy”. Autor rozpoczyna tę część od wskazania, iż małżonkowie często w toku codzienności nie zauważają, że powoli oddalają się od siebie. Niejednokrotnie drobne spory i urazy tłumaczone są zmęczeniem, a współmałżonkowie przechodzą nad nimi do porządku dziennego. Tymczasem, jak pisze Grzybowski, mogą one być sygnałem głębszych trudności prowadzących do kryzysów. Z kolei małżonkowie doświadczający ciągłych problemów, przeżywając silne emocje, niejednokrotnie są przekonani, iż jedynym wyjściem jest rozstanie. Według autora nie ma sytuacji bez wyjścia i każde małżeństwo może odbudować miłość, jeśli jest gotowe na podjęcie tego wysiłku. Przytoczone więc w tej części książki sytuacje z życia małżeńskiego mają pomóc czytelnikom w rozwiązaniu ich własnych trudności, wskazać drogi wyjścia z sytuacji, które mogą jawić się jako beznadziejne.

Druga część książki, „Uraduj się swoim małżeństwem!”, ukazuje czytelnikowi, że czas trudności i kryzysu w małżeństwie może być też czasem łaski. Jak pisze autor we wstępie, „to, co jest niemożliwe dla ludzi, jest możliwe u Boga”, a miłość, dzięki powierzeniu siebie Bogu, może być trwała, wierna i pokonująca wszystkie trudności. Ważne jest, aby małżonkowie korzystali z „drogowskazów” ustawionych

parom małżeńskim przez Boga. Stąd świadectwa płynące z listów konkretnych małżeństw ukazują znaczenie takich właśnie drogowskazów, które – zauważone przez parę, będącą nawet w separacji czy w trakcie rozwodu – mogą dać nadzieję i wiarę w sens podjęcia na nowo wysiłku budowania wspólnoty małżeńskiej.

Trzecia i czwarta część książki, zatytułowane „Trochę wiedzy” i „Uzupełnienie”, zawierają wiadomości, które mogą pomóc małżonkom w odbudowywaniu i rozwijaniu miłości. Jak zaznacza założyciel Spotkań Małżeńskich, odpowiedzi na listy znajdujące się w dwóch pierwszych częściach książki oparł właśnie na tej wiedzy. W rozdziałach tych opisuje zasady dialogu małżeńskiego, kwestię uczuć i ich wyrażania oraz problematykę znaczenia umiejętnego sygnalizowania i zaspokajania potrzeb psychicznych dla budowania relacji w małżeństwie. Na szczególną uwagę zasługuje rozdział poświęcony temperamentowi, w którym w sposób zwięzły zostały opisane pierwotne cechy osobowości i ich wpływ na kształtowanie się dialogu małżeńskiego. Typologia temperamentów została oparta na klasyfikacji René Le Senne’a. Grzybowski jednak ujmuje temperamenty bardziej dynamicznie i wskazuje, iż cech osobowości nie da się zasufladkować czy umieścić w sztywnych ramach. Natomiast świadomość różnic pomiędzy małżonkami wynikających z pierwotnych cech osobowości może być dla konkretnej pary małżeńskiej pomocą w zrozumieniu siebie nawzajem.

W ostatniej części publikacji, zatytułowanej „Uzupełnienie”, Grzybowski odnosi się do sytuacji szczególnych dla małżonków: depresji i jej objawów, uzależnienia od alkoholu, Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA).

Omawiana książka jest wartościowa z co najmniej dwóch powodów. Po pierwsze, może służyć konkretnym parom małżeńskim jako swego rodzaju punkt odniesienia, w którym mogą odnaleźć sytuacje podobne do swojej i zapoznać się, jak inni sobie z tym poradzili. Co więcej, czytelnicy nie muszą pozostawać tylko na poziomie szukania odpowiedzi w sytuacjach innych małżeństw, ale też mogą na podstawie konkretnej informacji, wiedzy z trzeciej i czwartej części książki odnajdywać swoje własne rozwiązania. Po drugie, pozycja ta jest niezwykle cenna w perspektywie duszpasterskiej działalności Kościoła. Kapłani pracujący z małżeństwami poprzez lekturę książki mogą zapoznać się z ideą dialogu w stowarzyszeniu Spotkań Małżeńskich, z katalogiem obszarów zmagania związanych z życiem małżeńskim poprzez przegląd częstych problemów i trudności obecnych w wielu rodzinach, co może być pomocne w duszpasterstwie. Z kolei wiedza zawarta w trzeciej i czwartej części książki może być też inspiracją dla duszpasterzy w układaniu ich własnych relacji ze swoimi współpracownikami.

Małgorzata Wyżlic
Katedra Psychoprofilaktyki Rodziny
Instytutu Nauk o Rodzinie KUL